Давидюк Олександр Миколайович

к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, с.н.с Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ, адвокат

код ORCID: 0000-0002-6699-0903

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Роботу присвячено дослідженню напрямам формування правового регулювання енергетичних технологій в Україні. Надано оцінку системі регулювання обігу технологій за законодавством України, а також в межах права Європейського Союзу. Досліджено регуляторні способи і прийоми за допомогою яких може бути сформовано правове регулювання певної галузі і системи суспільних відносин. Сформовано пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання трансферу технологій в України, з метою створення дієвих передумов для ефективного енергетичного оновлення національної економіки України.

Ключові слова: технологія, енергетичні технології, правове регулювання обігу технологій, трансфер технологій, інновації, енергетика.

Davydiuk Oleksandr Mykolayovych

PhD, Assistant Professor of the Economic Law Department of Yaroslav Mudryi National Law University, Senior Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine, advocate

ORCID: 0000-0002-6699-0903

DIRECTIONS OF FORMATION OF LEGAL REGULATION OF ENERGY TECHNOLOGIES IN UKRAINE

The work is devoted to the study of the directions of formation of legal regulation of energy technologies in Ukraine. The system of regulation of technology circulation under the legislation of Ukraine, as well as within the framework of the law of the European Union, is assessed. Regulatory

methods and techniques are studied by which legal regulation of a certain industry and system of social relations can be formed. Proposals are formulated for improving the legal regulation of technology transfer in Ukraine, in order to create effective prerequisites for effective energy renewal of the national economy of Ukraine.

Keywords: technology, energy technologies, legal regulation of technology circulation, technology transfer, innovation, energy.

Національна економічна система України, через відкриту збройну агресію і обмеження воєнного стану стикнулась із численними викликами. Масштабні руйнування енергетичної сфери, зумовлюють необхідність пошуку шляхів ефективного оновлення генеруючих потужностей відповідних енергоресурсів. Це покладає на державу Україна обов'язок сформувати необхідні організаційні та адміністративні передумови для цього процесу. В той же час, науковці мають сформувати та запропонувати дієві правові механізми нормативного регулювання суспільних відносин енергетичної сфери. Вказані потреби ускладняються і тим, що попередньо наша держава прийняла на себе зобов'язання уніфікувати правове регулювання трансферу технологій із правом Європейського Союзу (ЄС) [1].

В межах чинного законодавства України, основним нормативно-правовим актом, що регулює суспільні відносини пов'язані із створенням, передачею прав та втіленням технологій, є Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 2006 р. [2]. В результаті системного аналізу цього нормативного акту, можна зробити висновок про те, що технологія визначена в якості особливого різновиду економічного активу, який може існувати як об'єкт цивільного та господарського обороту. Також, потрібно відмітити, що чинне правове регулювання обігу технологій в Україні, не виділяє енергетичних технологій в якості окремого їх різновиду чи виду. Це, є методологічним недоліком, який не дозволяє в подальшому структурувати і формувати особливі засоби нормативного і регуляторного впливу на ці відносини. У цілому, можна виокремити наступні напрями формування нормативного регулювання обігу енергетичних технологій в Україні:

Перший це введення до національної системи регулювання суспільних відносин пов'язаних із створенням, передачею прав та втіленням технологій поняття енергетичних технологій. Це дозволить структурувати подальший нормативний вплив і сформувати особливий правовий режим їх обігу. Цей напрям умовно можна назвати як методологічний.

Другий, передбачає зміну правового регулювання трансферу технологій в Україні таким чином, щоб він відповідав вимогам ЄС. Його умовно можна визначити як системний. Враховуючи те, що існуюче нормативне визначення технології в Україні не враховує рекомендації ВОІВ та угоди ТРІПС, технологія має отримати в Україні захист в якості об'єкта права інтелектуальної власності. За орієнтовну модель цього, можна обрати вже існуючі рекомендації ВОІВ [3].

Третій напрям це впровадження до права України, особливих нормативних вимог ЄС, що стосуються обігу енергетичних технологій. Його можна умовно назвати напрямом спеціалізації. Він передбачає імплементацію основ міжнародного енергетичного права заснованого на стандартах Енергетичної хартії [4], а також реалізацію Директиви (EU) 2018/2001 (RED II) щодо відновлювальної (зеленої) енергетики [5].

Четвертий напрям передбачає зміну основного призначення технології для цілей економічної системи. Його мовно можна ідентифікувати як функціональний. Його суть полягає в тому, що будь-якій технології в тому числі і енергетичним технологіям, потрібно надати правовий статус самостійного об'єкту права інтелектуальної власності. Остаточно, зміст цього напряму, можна буде сформувати тільки після прийняття в ЄС «European Innovation Act».

П'ятий напрям – інфраструктурний. Він полягає в реалізації Україною нормативних актів такого змісту, які б передбачали введення до права України системи особливих інфраструктурних утворень. Ними мають стати центри трансферу технологій, поєднані зв'язками в єдину систему. Враховуючи повну відсутність досвіду в Україні у цій сфері, за основу зміни регулювання, доцільно прийняти положення Рамкової програми ЄС «Горизонт Європи» [6].

Шостий напрям полягає в необхідності імплементації вимог ЄС, щодо створення, функціонування та припинення стартапів. Його умовно можна назвати допоміжним. Найбільш оптимальним з цього приводу, вбачається запозичення регуляторної моделі функціонування стартапів, що визначена у методичних рекомендаціях Європейського інституту інновацій та технологій [7].

ЛІТЕРАТУРА

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Закон України від 16.09.20214 р. № 1678-VII // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text;
2. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій. Закон України від 14 вересня 2006 р., № 143-V // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#n398;
3. Exchanging Value - Negotiating Technology Licensing Agreements: A Training Manual. International Trade Centre (ITC). WIPO. 2005 // https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/licensing/906/wipo_pub_906.pdf;
4. Stuart Bruce. International Energy Law. Oxford Public International Law / https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e2143;
5. Leslie Parker. International Law and the Renewable Energy Sector. The Oxford Handbook of International Climate Change Law. 02 November 2016. / https://academic.oup.com/edited-volume/42605/chapter-abstract/357547322?redirectedFrom=fulltext;
6. Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) № 1290/2013 and (EU) No 1291/2013 (Text with EEA relevance). Official Journal of the European Union. 12.5.2021. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/695;

7. EIT KICS INNOVATION GUIDE 2025 IMPACT & SUCCESS STORIES. The European Institute of Innovation and Technology (EIT) has published two key reports: the EIT KICs Innovation Guide 2025 and the EIT KICs Business Creation Guide 2025. 19/05/2025. https://www.eit.europa.eu/news-events/news/eit-launches-two-new-guides-showcase-innovation-and-business-creation-impact;

REFERENCES

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014, September 16). *Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand: Law of Ukraine No. 1678-VII*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].

2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2006, September 14). *On State Regulation of Activities in the Field of Technology Transfer: Law of Ukraine No. 143-V*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#n398 [in Ukrainian].

3. International Trade Centre, & World Intellectual Property Organization. (2005). *Exchanging Value – Negotiating Technology Licensing Agreements: A Training Manual*. Retrieved from https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/licensing/906/wipo_pub_906.pdf

4. Bruce, S. *International Energy Law*. Oxford Public International Law. Retrieved from https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e2143

5. Parker, L. (2016, November 2). *International Law and the Renewable Energy Sector*. In *The Oxford Handbook of International Climate Change Law*. Retrieved from https://academic.oup.com/edited-volume/42605/chapter-abstract/357547322?redirectedFrom=fulltext

6. European Union. (2021, April 28). *Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) No 1290/2013 and (EU) No 1291/2013*

(Text with EEA relevance). Official Journal of the European Union. Retrieved from https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/695

7. European Institute of Innovation and Technology. (2025, May 19). *EIT KICs Innovation Guide 2025 Impact & Success Stories*. Retrieved from https://www.eit.europa.eu/news-events/news/eit-launches-two-new-guides-showcase-innovation-and-business-creation-impact